

Datum

Beteckning

2016-01-25

2016/256

**Marknadskontrollplan för Swedac
Avdelningen för reglerad mätteknik
2016**

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Rättslig grund	3
2.1 EU-lagstiftning samt nationella lagar och förordningar	3
2.2. Swedacs föreskrifter	4
2.3 WELMEC:s guider	5
3. Principer för urval av produkter att kontrollera	5
3.1 Omvärldsbevakning	5
3.2 Riskanalys	5
4. Kontrollmetoder	6
4.1 Proaktiva och reaktiva kontroller	6
4.2 Kontrollinsatser riktade mot näringsidkare	6
4.3 Informationsinsatser	7
5. Samverkan	7
6. Tidsperspektiv	7
7. Rapportering	7

1. Inledning

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) ansvarar för tillsyn/marknadskontroll inom området reglerad mätteknik. För detta arbete har Swedac slagit fast följande aktivitetsmål:

- att genom behovsanpassad regelgivning tillgodose marknadens krav på regler i syfte att skydda konsumenter och för att skapa konkurrens på lika villkor,
- att såväl företag som konsumenter känner till Swedacs regler och att det görs tillsyn/ marknadskontroll av att dessa efterlevs,
- att genom samarbete inom EU, International Organisation of Legal Metrology (OIML), European co-operation in Legal Metrology (WELMEC) och Ädelmetallkonventionen skapa förutsättningar för en effektiv inre marknad och en fungerande internationell handel.

När det gäller marknadsövervakning av mätinstrument arbetar Swedac i huvudsak med tillsyn av mätinstrument som redan är satta på marknaden och tagna i drift. På detta sätt erhålls en indirekt övervakning av de instrument som finns på marknaden och är i bruk för en viss tillämpning.

När det gäller ädelmetallarbeten utövar Swedac marknadskontroll av ädelmetallarbeten i syfte att försöka säkerställa att de ädelmetallföremål som finns till försäljning håller uppgiven finhalt och är försedda med de stämplarna lagen kräver så att konsumenterna kan handla tryggt och att konkurrens kan ske på lika villkor i branschen.

2. Rättslig grund

2.1 EU-lagstiftning samt nationella lagar och förordningar

Bestämmelser om marknadskontroll finns i

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 764/2008 av den 9 juli 2008 om förfaranden för tillämpning av vissa nationella tekniska regler på produkter som lagligen saluförts i en annan medlemsstat, vars genomförandebestämmelser finns i förordningen (2009:52) om kontaktpunkt och informationsförfaranden angående tillämpning av ömsesidigt erkännande av tekniska regler för produkter,
- Rådets direktiv 76/211 EEG av den 20 januari 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om färdigförpackning av vissa varor efter vikt eller volym,
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/95/EG av den 3 december 2001 om allmän produktsäkerhet, genomfört i Sverige genom

produktsäkerhetslagen (2004:451) och produktsäkerhetsförordningen (2004:469),

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/22/EG av den 31 mars 2004 om mätinstrument,
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/23/EG av den 23 april 2009 om icke-automatiska vågar,
- Lagen (1999:779) om handel med ädelmetallarbeten samt förordningen (1999:780) om handel med ädelmetallarbeten.

Mer detaljerade regler om marknadskontroll och tillsyn för Swedacs del finns i bestämmelser om tillsyn i sektorslagstiftningen. I författningarna ges Swedacs bemyndiganden att meddela närmare föreskrifter, dels mandat att utöva tillsyn och marknadskontroll.

2.2. Swedacs föreskrifter

Swedac har utfärdat föreskrifter för ett antal produkter som omfattas av Swedacs tillsyns- och föreskriftsansvar.

Direktiv 2004/22/EG genomförs genom:

- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2006:4) om mätinstrument
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2006:5) om vattenmätare
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2006:6) om gasmätare och volymomvandlare
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2006:7) om mätare för aktiv elenergi
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2006:8) om värmemätare
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2006:9) om mätsystem för kontinuerlig och dynamisk mätning av mängder av andra vätskor än vatten
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2006:10) om automatiska vågar
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2006:11) om taxametrar (omfattas inte av Swedacs tillsyn)
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2006:12) om längdmått och volymmått för utskänkning
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2006:13) om dimensionsmätinstrument
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2006:14) om avgasmätare.

Direktiv 2009/32/EG genomförs genom

- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2007:18) om icke-automatiska vågar.

Rådets direktiv 76/211 EEG genomförs genom

- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 1993:18) om EEG-märkning av färdigförpackade varor
- Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll föreskrifter (STAFS 2003:1) om färdigförpackning av varor efter volym eller vikt

2.3 WELMEC:s guider

WELMEC:s arbetsgrupp WG5 har tagit fram riktlinjer om marknadskontroll. Riktlinjerna utgår från kraven i direktiv 2004/22/EG om mätinstrument och direktiv 2009/23/EG om icke-automatiska vågar. Dessa riktlinjer syftar till att harmonisera medlemsstaternas marknadskontrollaktiviteter.

3. Principer för urval av produkter att kontrollera

3.1 Omvärldsbevakning

Bevakning inom området reglerad mätteknik sker både formellt och informellt. Det bör nämnas att Swedac deltar i OIML:s, WELMEC:s och Ädelmetallkonventionens arbete och får stora mängder information. Det sker ett löpande informationsutbyte inom organisationerna, såsom notifieringar, omröstningar, enkäter m.m. Övriga kanaler för omvärldsbevakning är främst följande källor:

- Swedacs tillsynsverksamhet av mätinstrument i drift
- mediabevakning via sökordtjänst,
- löpande kontakter med näringsliv och andra intressenter,
- visst samarbete med andra myndigheter.

Genom frågor från företag och allmänhet får Swedac in exempel på hur marknadsförhållandena ser ut.

3.2 Riskanalys

Ädelmetallarbeten

Swedac har inför 2016 genomfört en riskanalys på ädelmetallområdet vilken baseras på resultat från tidigare års marknadskontroller. Resultatet visar att övervägande del av de ädelmetallarbeten som finns på marknaden är stämplade med egen hos Swedac registrerad namnstämpel. Vissa försäljare föredrar, istället

för registrering av egen ansvarsstämpel, skicka ostämplade ädelmetallarbeten till kontrollorganet för kontrollstämpling med den svenska kontrollstämpeln (kattfoten). En del svenska tillverkare anser att det är mer pålitligt att stämpla ädelmetallarbeten med både namnstämpeln och kontrollstämpeln. De tillverkare som har varit verksamma länge inom branschen uppger att deras kunder begär att ädelmetallarbetena ska stämplas med både namnstämpeln och kontrollstämpeln.

Marknadskontrollerna visar också att det på marknaden fortfarande förekommer ädelmetallarbeten som inte är stämplade i enlighet med lagens krav. Dessa ädelmetallarbeten är främst importerade från länder utanför EU. Det finns indikationer på att antal importörer som säljer produkter som inte uppfyller kraven växer, speciellt i södra delen av landet. Sådana näringsidkare är svårt att identifiera för att de oftast inte är registrerade som guld/silverhandlare hos Bolags- och/eller Skatteverket.

Mätinstrument

Under 2014 har Kommissionen beviljat resurser till ett s.k. "Joint Project". Inför ansökan gjorde den samordnande AdCo-gruppen en riskanalys. Swedac har därför inte genomfört någon närmre riskanalys på området utan deltar i de projekt som AdCo-gruppen har beslutat: värmemätare och elmätare.

4. Kontrollmetoder

4.1 Proaktiva och reaktiva kontroller

Swedac genomför proaktiv marknadskontroll i form av projekt eller kampanjer som är riktade mot tillverkare, importörer, distributörer eller användare av mätinstrument.

Reaktiva kontroller genomförs efter information om att det finns brister i något avseende. Information kan komma från ett interna kartläggningsprojekt/ tillsynsbesök av mätinstrument i drift, andra myndigheter, medlemsstater m.fl. eller tips från företag och allmänheten. Ofta innebär tillsynen av instrument i drift att även granska instrumentets ursprungliga märkning som tillverkaren är ansvarig för. I dessa fall vidtas åtgärder mot tillverkaren genom att begära in dokumentation.

4.2 Kontrollinsatser riktade mot näringsidkare

Swedac deltar i ett gemensamt projekt avseende värme- och elmätare som Kommissionen under 2014 har beviljat resurser till. Övriga deltagare är 8 medlemsländer och Schweiz. AdCo-gruppen samordnar aktiviteterna. I projektet ingår att varje deltagande medlemsland ska genomföra marknadskontroll av två mätinstrumenttyper/ instrumentgrupp för fysisk provning samt granskning av dokumentation och märkning.

Den fysiska provningen har genomförts av ett ackrediterat laboratorium som inte har varit involverat i den ursprungliga processen för bedömning av överensstämmelse. Resultaten ska rapporteras i ICSMS. Projektet beräknas vara klart senast april 2016.

Handel med ädelmetallarbeten kommer att kontrolleras genom att i första hand kartlägga och identifiera de näringsidkare som importerar ädelmetallarbeten från länder utanför EU. Stickprovskontroller kommer att göras genom besök i butiker som saluför guld-, silver och platinaföremål.

4.3 Informationsinsatser

Under år 2016 planerar Swedac att:

- fortsätta arbetet med att se över behovet av ytterligare information om respektive mätinstrument på Swedacs webbplats.
- anordna erfarenhetsåterföringsmöten där tillverkare, återförsäljare och distributörer av mätinstrument ingår.
- använda nyhetsbrev för att informera tillverkare, importörer, distributörer och namnstämpelinnehavare om pågående marknadskontrollaktiviteter.

5. Samverkan

Förutom Swedacs deltagande i marknadskontrollrådet finns i 2016 års verksamhetsplanering planer på att delta i arbetsgruppen för tullrelaterade frågor. Gruppens syfte är att kartlägga och klargöra lagliga förutsättningar för aktörer som har för avsikt att importera produkter som ursprungligen inte är avsedda för den inre marknaden.

6. Tidsperspektiv

Marknadskontroll inom områdena värme- och elmätare, har påbörjats under 2014 och kommer att avslutas april 2016. Vad gäller handel med ädelmetallarbeten sker marknadskontrollen huvudsakligen under andra och tredje kvartalet 2016.

7. Rapportering

Swedac redovisar resultatet från aktiviteter i Marknadskontrollrådet och till berörda arbetsgrupper inom Welmec där arbetsgrupp Welmec WG5 fungerar som AdCo-grupp på området. Under 2016 är målsättningen att rapportera marknadskontrollprojekt i ICSMS.